A DOKUMENTUMOT
ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSSAL LÁTTA EL:
TATABÁNYAI TÖRVÉNYSZÉK

Esztergomi Járásbíróság
9.P.20097/2025/16.

JEGYZŐKÖNYV
Nyilvánosan tartott határozathirdetésről

Felperes: [redacted]
Alperes: Erste Bank Hungary Zrt. és társa
A per tárgya: szerződés érvénytelensége
A határozathirdetés helye: Esztergom, Széchenyi tér 22. I. emelet 136.
A határozathirdetés ideje: 2025. év december hó 18. napjának 13:00 órája
Megkezdve: 13:00 órakor

Jelen vannak:

dr. Ristyák Dóra **bíró**	**Felperes személyesen** **-érte dr. Budaházi Ügyvédi Iroda** **helyett dr. Pinkovszki Alpár ügyvéd**
hangfelvétel **jegyzőkönyvvezető**	**I. és II. r. alperesekért dr. Szabó István Tamás Ügyvédi Iroda képviseletében** **dr. Erdélyi Lili Sára ügyvédjelölt**

Eljáró bíró a határozathirdetés megkezdése után megállapítja, hogy az értesítettek szabályszerű értesítésre megjelentek.

Eljáró bíró a határozathirdetés anyagát hangfelvétel útján rögzíti, melyről készült jegyzőkönyvet nyolc munkanap elteltével meg lehet tekinteni és arra észrevételt lehet tenni.

Majd ezt követően a bíróság meghozta a következő

I. SZÁMÚ VÉGZÉST:

A bíróság a tárgyalást a Pp. 224. § (3) bekezdése alapján újból megnyitja figyelemmel arra, hogy a bíróság az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezi.

Ezt követően a bíróság meghozta a külön íven szövegezett

II. SZÁMÚ VÉGZÉST:

A bíróság a végzést kihirdeti, majd az indokolását röviden ismerteti.

Tárgyalás befejezve, jegyzőkönyv lezárva 13 óra 25 perckor.

K. m. f.

dr. Ristyák Dóra s. k.,
bíró

A jegyzőkönyv a hangfelvétellel mindenben megegyezik, levette 2025. december 18. Vollár Katalin tisztviselő.

Esztergomi Járásbíróság
9.P.20097/2025/16.

Li.:

1. a 17/2014(XII.23.) OBH utasítás 126. és 127. §-ai alapján:
   lajstrom: kérem az ügynél külön rovatban feltüntetni az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, az iratok megküldésének időpontját, egyéb lényeges adatokat. Az ügyirat borítóján annak jobb felső sarkában az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését piros színű nagy „ED" betűkkel kérem jelölni.
2. Kérem a 16. számú végzés ügyiratait másolati példányban tértivevénnyel megküldeni az Európai Unió Bíróságának a postacím: Greffe de la Cour de Justice, L-2925 Luxembourg
3. a végzést ki kell adni ért. r. 1., 2-nek
4. a végzést ki kell adni a bíróság Elnökének és az igazságügyért felelős miniszternek
5. a végzést kérem anonimizálni és az anonimizált végzést kérem elektronikus úton megküldeni a Kúria Elnökének
6. az anonimizált végzést a jelen szabályzat 1. mellékletét képező kísérőlappal elektronikus úton kérem megküldeni az OBH Elnöke részére és kérem a kodifikacio@obh.birosag.hu címen megküldeni közzététel érdekében
7. a bíróságon az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezéséről nyilvántartást kell vezetni
8. sc.

Esztergom, 2025. december 18.

dr. Ristyák Dóra
bíró

A DOKUMENTUMOT
ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSSAL LÁTTA EL:

TATABÁNYAI TÖRVÉNYSZÉK

Az Esztergomi Járásbíróság
végzése

Az ügy száma:	9.P.20.097/2025/16-I.
A felperes:	[redacted]
A felperes jogi képviselője:	dr. Budaházi János ügyvéd
Az I. r. alperes:	Erste Bank Hungary Zrt. (1138 Budapest, Népfürdő utca 24-26.)
A II. r. alperes:	Intrum Zrt. (1139 Budapest, Fiastyúk utca 4-8.)
Az I-II. r. alperesek jogi képviselője:	dr. Szabó István Tamás ügyvéd
A per tárgya:	szerződés érvénytelensége

Rendelkező rész:

[1] A bíróság az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezi az alábbi kérdésben:

[2] Azt követően, hogy a bíróság tájékoztatta a fogyasztót – akként, hogy

[3] „az EUB C-19/20. számú ügyben hozott ítélet [46], [94] és [97] pontja szerint, annak érdekében, hogy a fogyasztó szabad és tájékozott hozzájárulását adhassa a nemzeti bíróságnak, függetlenül attól, hogy a feleket jogi képviselő képviseli-e, objektíven és kimerítő jelleggel ismertetnie kell a felek számára a tisztességtelen feltétel eltörléséhez fűződő jogkövetkezményeket, különösen akkor, ha a tisztességtelen feltétel alkalmazásának mellőzése a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi.

[4] A fenti EUB ítélet [94] pontjának 2. fordulata értelmében a fogyasztónak még inkább joga van arra, hogy lemondjon arról, hogy ugyanezen rendszert alkalmazva védelemben részesüljön a szerződés teljes érvénytelenségének megállapításából eredő hátrányos következményekkel szemben, amennyiben e védelemre nem kíván hivatkozni.

[5] A bíróság álláspontja szerint a fogyasztó ez alapján arra vonatkozóan nyilatkozhat, hogy kéri-e a DH törvények alkalmazását vagy azok félretételét kéri. A bíróság tájékoztatási kötelezettsége különösen arra az esetre vonatkozik, amennyiben a fogyasztó nyilatkozata, amellyel arra nyilatkozik, hogy a DH törvényekbe foglalt fogyasztóvédelmi rendelkezések alkalmazásáról le kíván mondani, a szerződés teljes megsemmisítésével jár és emiatt a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék.

[6] A bíróság tájékoztatja a feleket, hogy amennyiben a felperes a DH törvények alkalmazásának félretételét kéri, ily módon ezen szabályok alkalmazásáról lemond, az indexálási mechanizmus árfolyamrést létrehozó módon meghatározó tisztességtelen, semmis feltételek kiesésének jogkövetkezménye lehet a szerződés érvénytelensége, ez azonban jogkérdés, amelyről a bíróság az eljárást befejező határozatban foglal állást.

[7] A fentiek értelmében a tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelenségének jogkövetkezménye ennek a jogkérdésnek a megítélésétől függ. Amennyiben a bíróság a teljes szerződés érvénytelenségét állapítja meg, úgy tájékoztatja a felperest, mint fogyasztót, hogy ez azzal a következménnyel jár, hogy a határozathozatal időpontjában a felek elszámolását el kell végezni, amelynek eredményéhez képest a fogyasztót káros következmények is érhetik, amennyiben egyösszegű nagyösszegű fizetési kötelezettsége keletkezik."

[8] – a fogyasztó fenntartotta azon nyilatkozatát, hogy nem kéri a DH törvények alkalmazását, azok félretételét kéri, ezzel nem érik különösen káros következmények és kérte a szerződés érvénytelenségének a megállapítását, valamint az eredeti állapot helyreállítását az EU fogyasztóvédelmi irányelvének alkalmazásával. Megsérti-e a bíróság ítéletével a Tanácsnak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelv 6. cikk (1) bekezdésében foglaltakat, amennyiben a fogyasztó előzőek szerint kinyilvánított akarata ellenére a DH törvényeket alkalmazza és a szerződést eszerint érvényesnek tekinti és a fogyasztó szerződés érvénytelenségének megállapítására, eredeti állapot helyreállítására és a felek közötti elszámolásra irányuló kereseti kérelmét elutasítja, vagy összhangban áll az uniós joggal, ha a fogyasztó nyilatkozatára figyelemmel a bíróság a szerződés érvénytelenségét állapítja meg és a C-630/23. EUB döntésben kifejtettek szerint alkalmazza a jogkövetkezményeket.

[9] A bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig az eljárást felfüggeszti.

[10] A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[11] Az előzetes döntéshozatal iránti előterjesztés előzményei:

Tényállás:

[12] 2005. szeptember 22-én a felperes, mint adós euró-alapú, szabad felhasználású kölcsönszerződést kötött az I.r. alperessel, mint hitelezővel, annak tatabányai bankfiókjában. A 44.825 euró kölcsöntőkét 240 hónap alatt vállalta visszafizetni, egyenletes részletfizetéssel, 2005. október 15. napján kezdve. Az utolsó törlesztőrészlet 2025. október 15. napján vált volna esedékessé. A kölcsöntartozást a felperes 1/1 arányú tulajdonában állt ingatlanra alapított jelzálogjog biztosította. A szerződés fogyasztói szerződés.

[13] A felperes 2011. augusztus 11-ét követően ellenszolgáltatást nem nyújtott.

[14] 2012. február 15-én a közjegyző okiratba foglalta az I.r. alperes azon nyilatkozatát, hogy a felperes a szerződést megszegte, ezért azt a Ptk. 525.§ (1) bekezdés e) pontja alapján azonnali hatállyal felmondja, és felszólítja a felperest a teljes tartozás 8 napon belüli megfizetésére. A felmondást tartalmazó közjegyzői okiratot a felperes átvette.

[15] 2015. április 10-én az I.r. alperes elkészítette a DH-törvények szerinti elszámolást, eszerint a tisztességtelenül felszámított összeg 14.337,93 euró volt.

[16] 2016. november 10-én a szerződésből eredő követelést engedményezte a II.r. alperesre. Erről a felperest november 15-én kelt értesítéssel tájékoztatták az alperesek.

A felperes kereseti kérelme:

[17] A felperes kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg, hogy felperes és I. rendű alperes között létrejött kölcsönszerződés érvénytelen.

[18] A megváltoztatott keresetében kérte a bíróságot, hogy a teljes érvénytelenség megállapítását követően a semmisségből fakadóan nyilvánítsa a szerződést hatályossá, és az Európai Unió Bírósága C-630/23. sz. ítéletében megfogalmazott 93/13 irányelv alapján az eredeti állapotot

állítsa helyre úgy, hogy a banknak vissza kell adnia a fogyasztónak minden befizetett összeget (tőketörlesztés, kamat, díjak stb.), a fogyasztónak pedig vissza kell adnia a ténylegesen kapott kölcsönösszeget.

[19] Kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg a C-630/23. számú ítéletben megfogalmazott elszámolás figyelembevételével, hogy a felperes tartozása az I. rendű alperes felé 2011. augusztus 08. napján 3.388.541,- (hárommillió-háromszáznyolcvannyolcezer-ötszáznegyvenegy) Ft.

[20] A keresetet I. rendű alperessel szemben kívánta érvényesíteni, ezért kérte a bíróságot, hogy II. rendű alperest a folyamatban lévő peres eljárás illetve a perben hozandó ítélet tűrésére kötelezze.

[21] Nyilatkozott arról, hogy szerződés érvénytelensége iránt indított perekben minden szerződő fél perben állása kötelező, bár II. rendű alperes nem minősül szerződő félnek azonban a Pp. 36. §. rendelkezése folytán a szerződő felek között folyamatban lévő perben hozandó ítélet anyagi jogereje rá is kiterjed.

[22] Perköltség megfizetésére is kérte kötelezni az alpereseket.

[23] A felperes a keresetét a kölcsönszerződés érvénytelenségének, semmiségének megállapítására hivatkozva a 2/2014.PJE határozatra, a 93/13/EGK tanácsi irányelvre, az Európai Unió Bírósága C-932/19. számú ítéletére, a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésére, az 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) 200. § (2), a 205. § (1), (2), (3), a 209. §, a 209/A. (2) bekezdésében foglaltakra alapította.

[24] A felperes kifejtette, hogy a peres felek a szerződést tisztességtelen feltétel kikötésével kötötték meg, amely megvalósítja a Ptk. 209. §-ában foglalt tisztességtelenség kritériumát és a 209/A. § (2) bekezdésében foglalt semmisséget.

[25] A felperes álláspontja szerint a C-932/19. számú ítélet megerősíti azon fogyasztóvédelmi alapelveket, amelyeket a 93/13/EGK irányelv, és az EUB ítélkezési gyakorlata rögzít, ebből kifolyólag pedig a nemzeti bíróság feladata a folyamatban lévő perbeli esetben a teljes vizsgálat lefolytatása és adott esetben a DH1 tv. 3.§(2) bekezdésének mellőzése a perben, a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása mellett, mégpedig annak okán, hogy a törvény nem biztosítja az irányelvben foglaltak maradéktalan teljesülését, emiatt azzal ellentétes.

[26] Az Unió Bíróságának (továbbiakban: EUB) ítélkezése több alkalommal rögzítette azt is, hogy nem elegendő az, ha a fogyasztót a tisztességtelen feltételek nem kötik, hanem e kikötések elhagyásának visszatartó ereje is kell legyen, hiszen e nélkül a szolgáltatót semmi nem gátolja meg abban, hogy a jövőben ilyen kikötéseket a fogyasztói szerződésekben ne alkalmazzon.

[27] Ugyanezen alapelvek mentén jutott el az EUB gyakorlata annak kifejtésére is, hogy bár a tisztességtelenség ténye a felektől független ténybeli és jogi állapot, azonban az ilyen tisztességtelen kikötéseknek a szerződésből való „kiesése" csakis olyan jogkövetkezménnyel járhat, amely a fogyasztóra nézve semmiképpen nem lehet hátrányos, a hitelező szempontjából pedig visszatartó erővel bír.

[28] Kifejtette, hogy az ún. „deviza alapú" szerződésekben, a szerződés szövege a bank teljesítését, illetőleg annak indexálási mechanizmusát a vételi-, a fogyasztóét pedig az eladási árfolyamhoz (árfolyamrés) köti. Ez a kikötés a Kúria 2/2014 PJE számú jogegységi határozata szerint tisztességtelen, mivel a kikötés nem világos és érthető, továbbá nem tudni, hogy milyen szolgáltatás áll az ilyen „költség" mögött. Nem csupán egy „költségről" beszélünk, hiszen egyértelműen ez a kikötés határozza meg azt, hogy a felek milyen árfolyamon kötelesek teljesíteni. Ezzel pedig a kikötés a szerződés elsődleges tárgyának fogalmi körébe sorolandó, ugyanis ennek hiányában a szerződés nem teljesíthető, ennél fogva teljesen érvénytelen. [Ptk. 239.§ (2) bekezdése] Az EUB több ítélete is kimondta, hogy a fogyasztó korlátlan árfolyamkockázatának viselését is e kikötés állapítja meg. [C-26/13. Kásler ügy 73. pont, C-260/18. 35. pont., C-51/17. számú (Illyés ügy) 83. pont, a C-118/17. számú (Dunai) ítélet 47. pont]

[29] A teljes érvénytelenség miatt az a helyzet áll elő, hogy marad egy forint kölcsönösszeg, a szerződésben meghatározott kamattal. [C-260/18. számú Dziubak ügy 39-42. pont]

[30] A fentiek úgy is felfoghatóak, hogy az EUB felülírja a Kúriának azt a meghatározását, hogy az árfolyamrésre csupán „csak" mintegy költségként kell tekinteni, hiszen mivel az indexálási mechanizmust ez a kikötés írja elő, így ez magában foglalja az árfolyamkockázatnak való kitettséget is, a fogyasztó terhére.

[31] Mindezek alapján mindenképpen egy olyan tisztességtelen kikötésről beszélünk, amely ha a szerződésből „kiesik", az a teljes szerződés érvénytelenségét okozza. [2/2014 PJE határozat 3. pontjának indokolása]

[32] Ennek vizsgálhatósága pedig akkor sem kizárt, ha a szerződés elsődleges tárgyáról beszélünk, hiszen a kikötés nem világos és érthető. [C-26/13. 61. pont]

[33] A kikötés tisztességtelenségének vizsgálatakor pedig nem releváns sem a szolgáltató, sem pedig a fogyasztó „érdeke, álláspontja". A tisztességtelenség ipso iure következik be.

[34] A tisztességtelenség jogkövetkezményének tekintetében az EUB ítélkezési gyakorlata több alkalommal kihangsúlyozta, hogy alaphelyzetben az ilyen kikötést sem a jogalkotó, sem pedig a nemzeti bíróság nem módosíthatja [Banco Español de Crédito ítélet, EU:C:2012:349, 69., 73. pont]

[35] Amennyiben a fogyasztóval szemben alkalmazott tisztességtelen kikötéseket a bíróság mindig „megjavítaná", úgy ez semmilyen visszatartó erővel nem bír a szolgáltatóval szemben, mivel ilyen kikötéseket továbbra is alkalmazna, tekintettel arra, hogy ez a magatartás semmilyen érdemi szankciót nem von maga után. [C-260/18. számú „Dziubak ügy" főtanácsnoki indítványának 32. pont]

[36] Általánosságban mutatják be a C-932/19. számú ítélet megértéséhez szükséges elveket a C-260/18. számú ügy főtanácsnoki indítványának 22-77. pontjai.

[37] Egy kivételt azonban mégis tesz az Unió Bírósága, mégpedig kifejezetten a fogyasztó érdekében és ez legelőször a Kásler ügyben jelenik meg. [C-26/13. számú ügy 82-83-84. pont, C-260/18. számú „Dziubak ügy" indítványának 33-35-36. pontjai, a C-118/17. számú ítélet 52., 54. pontja]

[38] Azt a vizsgálatot, hogy a szerződés érvényben tartása nem lehetséges, a Kúria már elvégezte, a 2/2014 PJE határozatban is.

[39] A mérlegelés a bíróság számára kizárólag a diszpozitív behelyettesítés kapcsán jöhet szóba.

[40] Azonban mivel a DH1 tv. 3.§(2) bekezdése alapján meg sem állapíthatja a szerződés semmisségét, ezért a jogkövetkezményeket sem tudja levonni. Ez alapján pedig a fogyasztó nem tud abba a helyzetbe kerülni (lásd. C-260/18. ügy fogyasztója), hogy nyilatkozni tudjon arról, hogy igényt tart-e a különleges és kivételes védelemre, amelyet a C-26/13. számú ügyben elfogadhatónak tartott az EUB. [C-118/17. számú (Dunai) ítélet 55. pont]

[41] Az árfolyamrés érvénytelensége okán az indexálási mechanizmus „kiesik", és a teljes érvénytelenség miatt csakis forint összegű elszámolás lehetséges a felek között.

[42] Az érvényben tartás tulajdonképpen rögzíti a fogyasztó korlátlan árfolyamkockázatát, azaz sokkal nagyobb tőketartozása keletkezik, mintha a szerződés teljesen érvénytelen maradna. Ez pedig nem a fogyasztó érdeke, még akkor sem, ha adott esetben a jelentősen kisebb tőketartozást rövidebb idő alatt, vagy akár egyösszegben kell visszafizetnie. Az egyösszegű visszafizetésre a bíróság akár jelentős haladékot vagy részletfizetést is engedélyezhet a perben.

[43] Ami viszont különbség az az, hogy a teljes érvénytelenség esetén az árfolyamkockázatból eredő terheket a fogyasztó nem viseli, így a teljes érvénytelenség előnyösebb a fogyasztó számára, és magasabb szintű védelmet biztosít.

[44] A fogyasztó a perben a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdése és a Kúria 2/2014 PJE számú határozata miatt a magyar jogban el van zárva attól, hogy egyáltalán hivatkozni akar-e, a már sokat említett („Kásler ügyben szereplő") kivételes védelemre, hiszen a teljes érvénytelenség

megállapítása a fogyasztót nem bünteti, így a szerződés főszabály szerint nem „orvosolható".

[45] Sőt a magyar jog szerint ennek bírósági vizsgálata is ki lenne zárva a közösségi jog helyes értelmezése nélkül.

[46] Az EUB a nemzetállam jogalkotójára/jogalkalmazójára bízza azt, hogy a 93/13/EGK irányelvben foglaltak maradéktalan teljesülése mellett, hogyan kívánja az tisztességtelen kikötés jogkövetkezményét rendezni. [C-260/18. 40. pont]

[47] Az értékelést hivatalból a bíróságnak kell elvégeznie, az EUB által megadott sorrendben.

[48] Amennyiben pedig a jogalkotó vagy a bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződést valamilyen formában mégis érvényben tartja úgy ez csak kivételesen lehetséges. [C-260/18. 48. pont]

[49] Azaz: csak a nemzeti jog diszpozitív rendelkezésével és csak olyan módon, hogy az a fogyasztót még fokozottabban védje („Kásler" ügyben szereplő védelem)

[50] Az Irányelvben foglaltak maradéktalan teljesülése tehát csak akkor valósul meg, ha:

[51] 1. A tisztességtelen kikötés nem fejt ki joghatást.

[52] 2. A visszatartó erő érvényesül.

[53] 3. Azon ténybeli és jogi állapot helyreáll, mintha a kikötés nem is létezett volna.

[54] 4. Amennyiben a fogyasztó kivételes védelme indokolt, akkor esetlegesen a szerződés diszpozitív (és nem kógens) tartalommal való életben tartása.

[55] Kizárólag a fogyasztó azon védelmében, hogy rá a teljes érvénytelenség ne legyen hátrányos, őt ne büntesse.

[56] A C-932/19. számú ítélet rendelkezése alátámasztja ezt, az ítélet egyértelműen rögzíti, hogy a jogalkotónak igenis joga van „megoldani" a fogyasztó fokozott jogvédelmét, ebben a körben a fogyasztónak nincs rendelkezési joga, azonban csak és kizárólag az Irányelvben foglaltak maradéktalan teljesülése mellett. Erre utal az ítélet utolsó fordulata. A kötelező behelyettesítés tehát ellentétes az Irányelvvel.

[57] Az a mondatrész, hogy – „a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog diszpozitív rendelkezése helyettesíti „ – csak is a fogyasztó érdekében történhet, tehát itt a Kúria egy különös kivételből csinál főszabályt, amely tilos, konkrétan főszabályt csinál a Kásler ügyben felhozott abszolút kivételből.

[58] A fogyasztó pedig akkor tudja kinyilatkoztatni azon szándékát, hogy kíván-e a behelyettesítéssel élni, ha az érvénytelenség jogkövetkezményeiről a nemzeti bíróság őt teljes körben tájékoztatta.

[59] A DH1 tv. 3.§(2) bekezdése azonban a fentiek alapján ellentétes a felperes álláspontja szerint az Irányelvvel mivel:

[60] 1. Kógens jogszabályról van szó, amely konkrétan egy adott árfolyamon történő teljesítést ír elő a felek számára. Anélkül írja elő, hogy a szerződés kiegészítése (érvényben tartása) előtt vizsgálná/vizsgálhatná, hogy valóban "káros következménytől" óvja-e meg a helyettesítés a fogyasztót. Ha ugyanis a helyettesítés után is egyösszegben esedékessé válik, vagy marad a fogyasztó tartozása, vagy még növekszik is a kiegészítés után, akkor éppen a nemzeti jogszabály alkalmazása az, ami bünteti a fogyasztót és nem a szerződés semmissé nyilvánítása;

[61] 2. Nem áll helyre azon ténybeli és jogi állapot, mintha a tisztességtelen kikötés nem létezne.

[62] 3. Ellentétes a Dunai ítélet rendelkező részével (megjegyzés: ettől azonban még nem lesz ellentétes a C-932/19. számú döntés rendelkezésével, mert más kérdésre ad választ a két ügyben az EUB)

[63] 4. A nemzeti bíróság számára az köztudomású tény, hogy az árrés tisztességtelen, azonban a DH törvény 3.§(2) bekezdése, és a 2/2014 PJE határozat 3. pontja miatt nem tudja érvényteleníteni a szerződést.

[64] A szolgáltató (bank) a teljes árfolyamrés összegéhez tisztességtelenül jutott, de a kógens szabállyal való pótlás ennek csak egy részét nyilvánítja tisztességtelenné (jelen esetben, nem a vételi és eladási árfolyam közötti teljes összeget, hanem csupán az MNB árfolyam és az

eladási árfolyam közötti összeget) és teszi ezáltal visszakövetelhetővé.

[65] A fogyasztó a "diszpozitív szabállyal" való kiegészítés esetén magasabb árfolyamon való törlesztésre kötelezhető, mint a tisztességtelen feltétel elhagyásával és a teljes árfolyamrés összegének a törlesztési árfolyamból való levonásával.

[66] Tehát a Kúria által „megtalált" "diszpozitív szabály" [Ptk. 231.§(2) bekezdése] és az azzal való pótlás, amelyet a DH. törvény kógensen előír, nem felel meg az EUB minden ítéletében és a C-932/19 rendelkező részében is megjelenő alkalmazhatósági korlátnak. Ezért, ha a többi egyéb alkalmazhatósági feltételt figyelmen kívül hagyjuk is, akkor sem lenne alkalmazható az MNB árfolyammal való kiegészítés.

[67] 5. Csökkenti a fogyasztónak azt az abszolút védelmét, amelyet adott esetben számára a szerződés teljes érvénytelensége jelentene, a részleges érvénytelenség ugyanis csak a védelem minimális szintje. [C-932/19. számú döntés 47-48. pontjai]

[68] Ez az esetleges fogyasztói „károsodás" egyébként a perekben objektíven ki is mutatható.

[69] A nemzeti jogszabály nem zárhatja el a fogyasztót attól, hogy megválassza azt a „védelmi szintet", amelyre hivatkozni kíván. Ez ugyanis önmagában az Irányelv által meghatározott fogyasztóvédelem gyengülését jelenti. [C-260/18. szám ügy indítványa 66-67., 76-77. pont]

[70] A felperes álláspontja szerint a C-932/19. számú ítélet megerősíti azon fogyasztóvédelmi alapelveket, amelyeket a 93/13/EGK irányelv, és az EUB ítélkezési gyakorlata rögzít, ebből kifolyólag pedig a nemzeti bíróság feladata a folyamatban lévő perbeli esetben a teljes vizsgálat lefolytatása e körben, és adott esetben a DH1 tv. 3.§(2) bekezdésének mellőzése a perben, a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása mellett, mégpedig annak okán, hogy a törvény nem biztosítja az irányelvben foglaltak maradéktalan teljesülését, emiatt azzal ellentétes.

[71] Ellentét esetén pedig, mint azt az Alkotmánybíróság V-732/2019. számú döntése is rögzíti, a nemzeti szabályt a bíróság köteles úgy tekinteni, mintha az nem is létezne.

[72] A felperes álláspontja szerint a C-932/19. számú ítélet tehát semmiképpen nem értékelhető kizárólag önmagában, csak a Kásler, Ilyés, Dunai, Dzuibak ügyekben bemutatott és a nemzeti bíróság számára kötelező értelmezést tartalmazó ítélkezési gyakorlat ismeretében lehetséges, az mindenképpen elsődlegesen az Irányelv célkitűzésének (fogyasztó fokozott védelme) és az Unió Bíróságának kialakult joggyakorlatának tükrében értékelendő a fent leírtak alapján. Ellenkező esetben álláspontja szerint a hatékony bírói jogvédelem sérül.

[73] A fogyasztónak minősülő szerződő fél kapcsán a 93/13 Irányelv a nemzeti jogszabályhoz képest fennálló primátusa miatt a DH törvények és a Forintosítási tv. a 93/13 Irányelv szerint alkalmazható és értelmezendő [EUB C-630/23 számú ítélet [46], [47], [55], [56], [57] pont).

[74] A 93/13 irányelv kapcsán az EUB C-520/21 döntése a magyar nemzeti jogban is irányadó, annak ellenére, hogy az EUB C-520/21 döntés a lengyel nemzeti jog talaján feltett kérdés kapcsán keletkezett EUB döntés [EUB C-630/23 számú ítélet 46., 47., 55., 56., 57., 64., 67. pont].

[75] Az EUB 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) és 7. cikk (1) bekezdéseinek értelmezése alapján, a tisztességtelen feltétel nem válthat ki joghatást a fogyasztóval szemben. Ennek megfelelően a felperes részére vissza kell téríteni minden olyan összeget, amelyet az árfolyamrés alapján jogalap nélkül fizetett meg.

[76] Az ítélet [75]–[78] bekezdései szerint az elszámolásnak nemcsak a tisztességtelen kikötés alapján beszedett részre kell kiterjednie, hanem a teljesítés során fizetett valamennyi összegre, ideértve a törlesztőrészleteket is.

[77] A felperes álláspontja szerint az árfolyamrésre vonatkozó kikötés – még ha utóbb törvényileg módosították is – eredendően tisztességtelen volt, és a 93/13/EGK irányelv értelmében a bíróság jogosult és köteles azt semmissé nyilvánítani. Az Európai Unió Bíróságának 2025. április 30-i ítélete ezt az álláspontot megerősítette. Az ítélet kimondja, hogy nemzeti szabályozás sem akadályozhatja a fogyasztóvédelmi célú uniós jogi vizsgálatot.

[78] Az EUB C-630/23 számú ítélete az érvénytelenség jogkövetkezményekét az eredeti állapot helyreállítását írja elő.

[79] Nyilatkozott arról, hogy a pénzintézettől megkapott tőke forintösszege 2005.09.28 napján 10.863.338,- Ft volt.

[80] Nyilatkozott arról, hogy a pénzintézetnek a hivatkozott kölcsönösszegből felperes 7.474.797,- Ft-ot már visszafizetett, és ehhez képest a további tartozásának összege 3.388.541,- Ft

[81] Nyilatkozott arról, hogy felperesnek ezzel kapcsolatban 3.388.541,- Ft tőke összegszerű tartozása áll fenn az érvénytelennek állított szerződés kapcsán.

Az alperes érdemi ellenkérelme:

[82] Az alperes kérte a bíróságot, hogy a felperes keresetét, mint megalapozatlant, teljes egészében utasítsa el, valamint a felperest a per vonatkozásában felmerült perköltsége megtérítésére kérte kötelezni.

[83] Előadta, hogy a Kúria már kialakította az árfolyamrés tisztességtelenségével kapcsolatos álláspontját, mely szerint az EUB több ítéletében is amellett foglalt állást, hogy a DH törvények nem ellentétesek az uniós joggal, és hogy az árfolyamrés problémáját a jogalkotó már jogszerűen és megfelelően rendezte, így az abból eredő érvénytelenségre és annak jogkövetkezményeire való hivatkozás nem foghat helyt. (Gfv.VI.30.206/2023/2. és Gfv.VI.30.205/2023/2. határozatai).

[84] Az árfolyamrés okozta (egyébként is csak részleges) érvénytelenség a DH törvények, mint speciális jogszabályok (lex specialis) keretében orvoslása került a jogalkotó által, és a deviza alapú szerződések esetén a kikötött tisztességtelen árfolyamrés nem eredményezi a szerződés teljes érvénytelenségét, és azt sem, hogy ne kellene bizonyítást lefolytatni az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatban.

[85] Az EUB C-932/19-es számú ítélet 51. pontja kimondja a DH törvényeknek az uniós joggal való összhangját.

[86] Az alperes álláspontja szerint a felperes által hivatkozott EUB C-630/23. sz. ítélet esetleg abban az esetben lehet irányadó, amennyiben a bíróság kimondja az árfolyamkockázati tájékoztatás nem megfelelősségét, azonban ez jelen perben nem is vizsgálható tekintettel arra, hogy a peres felek között a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 36.P.85.537/2024 számon folyamatban volt eljárásban a bíróság 36.P.85.357/2024/8/2. szám alatt ítéletet hozott, melyben a felperes keresetét elutasította és megállapította, hogy az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelő volt. Fenti ítéletet a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.633.825/2024/5. számú ítéletével hagyta helyben.

[87] Az EUB nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítására milyen módon kell, hogy sor kerüljön, arra továbbra is a nemzeti jog rendelkezései az irányadóak.

[88] Az érvényessé nyilvánítás során továbbra is irányadó az 1/2010 (VI. 28.) PK vélemény.

[89] A DH1 törvény 3. § (1) bekezdése az árfolyamrésre vonatkozó szerződéses kikötést semmisnek minősítette azzal, hogy a (2) bekezdés értelmében ahelyett főszabályként az MNB hivatalos árfolyamát kell alkalmazni ex tunc hatállyal. Megállapítható, hogy a törvény rendelkezéséből következően az árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltétel semmisége nem vezet az egész szerződés érvénytelenségére, mert ezt a tisztességtelen feltételt a jogalkotó orvosolta. Tehát törvényhozási úton végérvényesen eldőlt, hogy az árfolyamrést szabályozó szerződéses kikötés tisztességtelenség okán semmis, és ebből az okból az egész szerződés nem dőlt meg, nem érvénytelen. Az érvénytelenség oka és terjedelme a törvény kötelező rendelkezése folytán a továbbiakban nem vitatható.

[90] Az EUB C-630/23 sz. ítélet az árfolyamkockázat fogyasztóra való telepítéséről szóló szerződési feltétel tisztességtelenségnek jogkövetkezményeire nézve tartalmaz iránymutatást,

miközben kifejezetten utal arra, hogy az árfolyamrésre vonatkozó kikötésekkel kapcsolatos problémák orvoslására irányuló jogszabály fennállása nem érinti az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések tisztességtelensége tekintetében végzendő vizsgálatot ([73] bekezdés). Az EUB a korábbi döntéseivel összhangban a [49]-[50] bekezdésben arra is utal, hogy a DH1 törvény 3. §-ában szereplő devizaátváltási mechanizmus előírása egyrészt tiszteletben tartja az Irányelv 6. cikk (1) bekezdését, illetve az EUB ítélkezési gyakorlatában értelemzett követelményeket, másrészt biztosítja az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tisztességtelen kikötés elhagyásához kapcsolódó visszatartó hatást is.

[91] Az Alkotmánybíróság a DH1 törvény egészének, illetve a jelen perrel érintett egyes rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét vizsgálta, és az erre irányuló indítványokat elutasította [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, 2/2015. (II. 2.) AB határozat].

[92] Az alperes álláspontja szerint a felek között létrejött kölcsönszerződés érvényes, annak tartalma, valamint az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezések megfeleltek a törvényi előírásoknak és így nem értelmezhető az EUB C-630/23 számú ítéletben, valamint a 10/2025. JEH-ben foglalt jogkövetkezmények alkalmazása jelen per tárgyát képező kölcsönszerződés vonatkozásában.

[93] Álláspontja szerint a felperesek, mint fogyasztók kérelmére sem magyar, sem uniós jogi alapon nincs lehetőség a DH1 és DH2 törvényeknek az árfolyamrés tisztességtelensége miatti részleges érvénytelenség orvoslására vonatkozó rendelkezései alkalmazásának mellőzésére.

[94] E döntés értelmében a fogyasztót nem illeti meg választási lehetőség az árfolyamréssel kapcsolatos érvénytelenségi oknak a DH törvényekkel történt kiküszöbölése tekintetében — a mérlegelés joga a perben eljáró nemzeti bíróságot illeti meg és csak abban a körben, hogy a szerződés fenntartásával (azaz a jelen esetben a részleges érvénytelenség szabályainak alkalmazásával) kialakítható-e olyan helyzet, mintha a fogyasztó a szerződést e tisztességtelen kikötés nélkül kötötte volna meg.

[95] A C-118/17. számú ügyben az EUB szintén arra a következtetésre jutott, hogy nem ellentétes az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével az a nemzeti szabályozás, amely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamréssel kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló kérelemnek feltéve, hogy az ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna.

[96] A fentiek alapján a C-630/23. számú EUB ítélet alapján sincsen helye a DH törvények szerinti árfolyamrés rendezés alapján a szerződés érvénytelenségének a megállapítására.

Irányadó jogszabályi rendelkezések:

[97] A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK Irányelv (Irányelv) 1. cikk (2) Azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró, különösen a fuvarozás területén, nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.

[98] Az Irányelv 3. cikk (1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

[99] Az Irányelv 6. cikk (1) A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

[100] Az Irányelv 7. cikk (1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

[101] A szerződéskötéskor hatályos Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (1) Ha az általános szerződési feltétel tisztességtelen, a kikötést a sérelmet szenvedő fél megtámadhatja.

[102] (2) Ha gazdálkodó szervezet használ szerződéskötéskor tisztességtelen általános szerződési feltételt, a sérelmes kikötést a külön jogszabályban meghatározott szervezet is megtámadhatja a bíróság előtt.

[103] (3) A bíróság a (2) bekezdés szerinti megtámadás alapossága esetén a tisztességtelen kikötés érvénytelenségét – a kikötés alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal – megállapítja. Az érvénytelenség megállapítása nem érinti azokat a szerződéseket, amelyeket a megtámadásig már teljesítettek.

[104] A rPtk. 209/A. § A fogyasztói szerződés tisztességtelen kikötését a fogyasztó megtámadhatja akkor is, ha az nem minősül általános szerződési feltételnek.

[105] A rPtk. 209/B. § (1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg.

[106] A rPtk. 209/B. § (2) Egyoldalúan és indokolatlanul hátrányos a jogosultságok és kötelezettségek meghatározása különösen, ha

a) a szerződésre irányadó lényeges rendelkezéstől jelentősen eltér; vagy

b) összeegyeztethetetlen a szerződés tárgyával, illetve rendeltetésével.

[107] A rPtk. 209/B. § (3) A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

[108] A rPtk. 209/B. § (4) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

[109] A rPtk. 209/B. § (5) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatást és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető.

[110] A rPtk. 209/B. § (6) Nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

[111] A rPtk. 209/C. § Általános szerződési feltételnek minősül az a feltétel, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, előre meghatároz, és amelynek meghatározásában a másik fél nem működhetett közre.

[112] A rPtk. 205. § (2) A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Nem kell a feleknek megállapodniuk olyan kérdésekben, amelyeket jogszabály rendez.

[113] A rPtk. 231. § (2) Más pénznemben vagy aranyban meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam (ár) alapulvételével kell átszámítani.

[114] A rPtk. 237. § (1) Érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani.

[115] (2) Ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka – különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével – megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről.

[116] A rPtk. 239. § A szerződés részbeni érvénytelensége esetén az egész szerződés csak akkor dől meg, ha a felek azt az érvénytelen rész nélkül nem kötötték volna meg. Jogszabály ettől eltérően rendelkezhet.

[117] A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1. törvény) 3. § (1) A fogyasztói kölcsönszerződésben – az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével – semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli.

[118] (2) Az (1) bekezdés szerinti semmis kikötés helyébe – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés (ide értve a törlesztőrészlet és a devizában megállapított bármilyen költség, díj vagy jutalék fizetését) tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép.

Az EUB ítéletei:

[119] **Az EUB C-26/13. sz. ítélet** – Kásler ügy –

[120] **83** Ha viszont az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben nem volna megengedett a tisztességtelen feltétel valamely diszpozitív rendelkezéssel való helyettesítése, és <u>a bíróságnak egészében meg kellene semmisítenie a szerződést, a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék, és ily módon a szerződés megsemmisítéséből eredő visszatartó erő veszélybe kerülne.</u>

[121] **84** E megsemmisítésnek ugyanis főszabály szerint az a következménye, hogy a részletekben megfizetendő fennmaradó kölcsönösszeg azonnal esedékessé válik, ami azzal a kockázattal jár, hogy meghaladja a fogyasztó pénzügyi képességeit, és <u>ezért jobban bünteti őt, mint a hitelezőt</u>, amely ennek következtében lehetséges, hogy nem lesz annak elkerülésére ösztönözve, hogy ilyen kikötéseket illesszen az általa kínált szerződésekbe.

[122] **85** E megfontolásokra tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, amelyben a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető, e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog azon szabálya, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára a tisztességtelen

feltételnek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való helyettesítése révén az e feltétel érvénytelenségének orvoslását.

[123] **Az EUB C-51/17. sz. ítélet**

[124] **61** Ha ugyanis a nemzeti bíróság nem lenne jogosult arra, hogy a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesítse az olyan tisztességtelen feltételt, amelynek kihagyásával az érintett szerződés nem lenne teljesíthető, e bíróság kénytelen lenne a szerződést teljes egészében semmisnek nyilvánítani. Ez különösen hátrányos következményeknek tehetné ki a fogyasztót, mivel az ilyen semmissé nyilvánításnak főszabály szerint az a következménye, hogy a részletekben megfizetendő fennmaradó kölcsönösszeg azonnal esedékessé válik, ami azzal a kockázattal jár, hogy meghaladja a fogyasztó pénzügyi képességeit, és ezért jobban bünteti őt, mint a hitelezőt, amely ennek következtében lehetséges, hogy nem lesz annak elkerülésére ösztönözve, hogy ilyen kikötéseket illesszen az általa kínált szerződésekbe (lásd ebben az értelemben: 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 83. és 84. pont).

[125] **Az EUB C-118/17. sz. ítélet** – Dunai ügy –

[126] **40** Jóllehet a magyar jogalkotó úgy orvosolta a hitelintézetek azon gyakorlatához kapcsolódó problémákat, hogy árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltételeket tartalmazó kölcsönszerződéseket kötnek, hogy e szerződési feltételeket törvényi úton módosította, miközben a kölcsönszerződéseket érvényben tartotta, az ilyen megközelítés megfelel az uniós törvényhozó által a 93/13 irányelv, és többek között ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének keretében követett célkitűzésnek. E cél ugyanis a felek közötti egyensúly helyreállítása elvileg egy szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítása (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 31. pont).

[127] **41** Ugyanakkor e 6. cikk (1) bekezdését illetően a Bíróság azt is kimondta, hogy azt úgy kell értelmezni, hogy egy tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, úgyhogy a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást; ezen értelmezésnek azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne (lásd ebben az értelemben: 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980, 61. pont).

[128] **42** Noha a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése nem képezi akadályát annak, hogy a tagállamok jogszabállyal vessenek véget a tisztességtelen szerződési feltételeknek a fogyasztók és eladók vagy szolgáltatók közötti szerződésekben történő használatának, attól még a jogalkotó e vonatkozásban köteles tiszteletben tartani az ugyanezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből következő követelményeket.

[129] **43** Az ugyanis, hogy bizonyos szerződési feltételeket jogszabály útján minősítettek tisztességtelennek és semmisnek, valamint azokat az adott szerződés érvényben tartása érdekében új szerződési feltételekkel helyettesítették, nem fejthet ki olyan hatást, amely gyengíti a fogyasztók számára biztosított - a jelen ítélet 40. pontjában felidézett - védelmet.

[130] **44** A jelen ügyben, jóllehet a Dunai Zs. által benyújtott kereset az eredetileg a bankkal kötött kölcsönszerződésben foglalt, árfolyamrésre vonatkozó feltételen alapult, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a fent hivatkozott nemzeti jogszabályok, amelyek az ilyen jellegű szerződési feltételeket tisztességtelennek nyilvánították, lehetővé teszik-e azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben Dunai Zs. az ilyen tisztességtelen feltétel hiányában lett volna, többek között azzal, hogy biztosítják az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli - Dunai Zs. kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való - gazdagodásának

visszatérítéséhez való jogot (lásd ebben az értelemben: 2018. május 31-i Sziber ítélet, C-483/16, EU:C:2018:367, 53. pont).

[131] **45** Ebből következően a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamréssel kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló olyan kérelemnek, mint amilyen az alapügyben szerepel, feltéve hogy az ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna.

[132] - azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely olyan körülmények között, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló kérelemnek, ha az eljáró bíróság megállapítja, hogy e szerződési feltétel tisztességtelen, és hogy a szerződés az említett szerződési feltétel hiányában nem teljesíthető.

[133] **54** Egyebekben pontosítani kell azt is, hogy noha a Bíróság a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletében (C-26/13, EU:C:2014:282, 83. és 84. pont) elismerte, hogy a nemzeti bíróságnak annak érdekében, hogy a szerződést érvényben tartsa, lehetősége van a tisztességtelen szerződési feltételnek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való helyettesítésére, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy e lehetőség azon esetekre korlátozódik, amelyekben a teljes szerződés megsemmisítése folytán a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék, és ily módon az ez utóbbit büntetné (lásd ebben az értelemben: 2018. augusztus 7-i Banco Santander és Escobedo Cortés ítélet, C-96/16 és C-94/17, EU:C:2018:643, 74. pont; 2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet, C-51/17, EU:C:2018:750, 61. pont).

[134] **55** Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság által tett megállapításokból kitűnik, hogy **a** szerződés érvényben tartása az alapügyben ellentétes Dunai Zs. érdekeivel. A jelen ítélet előző pontja szerinti helyettesítésnek ez esetben, úgy tűnik, nincs helye.

[135] **Az EUB C-260/18. sz. ítélet** – Dziubak ügy –

[136] **38** Ebben az összefüggésben a 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a tagállami jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek elhagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

[137] **39** Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e rendelkezés, és különösen a második tagmondat célja az, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsák, mindamellett, hogy a szóban forgó szerződésnek főszabály szerint úgy kell fennmaradnia, hogy csak a tisztességtelen feltételek elhagyása jelentsen módosulást. Feltéve, hogy a második feltétel teljesül, a szóban forgó szerződés a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében fennmaradhat, ha a belső jogszabályok értelmében a szerződés ilyen módon való fennmaradása jogilag lehetséges, amit objektív megközelítésből kell vizsgálni (lásd ebben az értelemben: 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 40. és 51. pont; 2019. március 26-i Abanca Corporación Bancaria és Bankia ítélet, C-70/17 és C-179/17, EU:C:2019:250, 57. pont).

[138] **40** Ebből következik, hogy a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének második tagmondata nem határozza meg a szerződés tisztességtelen feltételek nélküli fennmaradásának lehetőségét szabályozó kritériumokat, hanem a nemzeti jogrendre bízza, hogy azokat az uniós jog

tiszteletben tartása mellett állapítsák meg, amint arra lényegében a főtanácsnok is rámutatott indítványának 54. pontjában. Így egy konkrét helyzetben főszabály szerint a nemzeti jog által előírt szempontokra tekintettel kell megvizsgálni azon szerződés fennmaradásának lehetőségét, amelynek egyes kikötéseit érvénytelenné nyilvánították.

[139] **41** Az uniós jog által meghatározott, a nemzeti jog által ebben az összefüggésben tiszteletben tartandó korlátokat illetően többek között meg kell jegyezni, hogy a jelen ítélet 39. pontjában említett objektív megközelítéssel összhangban nem engedhető meg, hogy a nemzeti jogban a szerződő felek valamelyikének helyzetét a szerződés jövőbeli sorsát meghatározó szempontnak lehessen tekinteni (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 32. pont).

[140] **42** Az alapeljárásban úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem zárja ki, hogy az árfolyamrésre vonatkozó kikötések puszta elhagyását követően az alapügyben szóban forgó hitelszerződés főszabály szerint a jelen ítélet 36. pontjában leírt, módosított formában is fennmaradhat, kétségei vannak azonban afelől, hogy a belső joga lehetővé teszi-e a szerződés ilyen módosítását.

[141] **43** Márpedig a jelen ítélet 40. és 41. pontjában megállapítottakból az következik, hogy amennyiben a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy a belső jogának vonatkozó rendelkezései alapján valamely szerződésnek az abban szereplő tisztességtelen feltételek nélküli fenntartása nem lehetséges, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével főszabály szerint nem áll ellentétben az érvénytelenségének megállapítása.

[142] **44** Ez még inkább igaz az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan körülmények között, mint amelyek a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott, a jelen ítélet 35. és 36. pontjában összefoglalt információkból következnek, mégpedig, hogy amennyiben a hitelfelvevők a megtámadott kikötések semmisségére hivatkoznak, az nem csupán az indexálási mechanizmus és az árfolyamrés elhagyásához vezetne, hanem közvetetten az árfolyamkockázat megszűnéséhez is, ami közvetlenül kapcsolódik az alapügyben szóban forgó hitel devizához kötöttségéhez. Márpedig a Bíróság már megállapította, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések határozzák meg az alapügyben szereplőhöz hasonló hitelszerződés elsődleges tárgyát, így az alapügyben szóban forgó hitelszerződés fenntartásának objektív lehetősége e körülmények között bizonytalannak tűnik (lásd ebben az értelemben: 2019. március 14-i Dunai ítélet, C-118/17, EU:C:2019:207, 48. és 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[143] **45** A fenti megállapításokra tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha valamely nemzeti bíróság, miután megállapította valamely devizaalapú és az érintett deviza bankközi kamatlábához közvetlenül kapcsolódó kamatlábhoz kötött hitelszerződés egyes szerződési feltételeinek tisztességtelen jellegét, belső jogának megfelelően úgy értékeli, hogy e szerződés e feltételek nélkül nem maradhat fenn, mivel e feltételek elhagyása megváltoztatná az említett szerződés elsődleges tárgyának jellegét.

[144] **47** E tekintetben, amint az a negyedik kérdésre adott válaszból következik, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság a belső jogának megfelelően úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó hitelszerződést nem lehet fenntartani az abban foglalt tisztességtelen feltételek elhagyását követően, akkor e szerződés főszabály szerint nem maradhat fenn a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében, így meg kell állapítani annak érvénytelenségét.

[145] **48** Mindazonáltal a Bíróság megállapította, hogy az említett 6. cikk (1) bekezdésével nem áll ellentétben az, ha a nemzeti bíróság a tisztességtelen feltételt a belső jog valamely diszpozitív rendelkezésével vagy azt a szóban forgó szerződés feleinek egyetértése esetén alkalmazandó rendelkezésével helyettesítheti, e lehetőség azonban azokra az esetekre korlátozódik, amelyekben e tisztességtelen feltétel elhagyása arra kötelezné a bíróságot, hogy a szerződés teljes érvénytelenségét megállapítsa, és ezáltal a fogyasztót különösen káros következmények

érhetnék, ily módon pedig ez utóbbit büntetné (lásd ebben az értelemben: 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, **C-26/13**, EU:C:2014:282, **80-84. pont**; 2019. március 26-i Abanca Corporación Bancaria és Bankia ítélet, C-70/17 és C-179/17, EU:C:2019:250, 64. pont).

[146] **49** Elsősorban, ami azt az időpontot illeti, amelyhez viszonyítva e következményeket értékelni kell, meg kell jegyezni, hogy ez a helyettesíthetőség teljes mértékben illeszkedik a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének célkitűzésébe, amely - amint arra a jelen ítélet 39. pontja emlékeztet - a fogyasztó és az eladó, illetve szolgáltató egyenlőségének helyreállítása révén a fogyasztók védelmére irányul (lásd ebben az értelemben: 2019. március 26-i Abanca Corporación Bancaria és Bankia ítélet, C-70/17 és C-179/17, EU:C:2019:250, 57. pont).

[147] **50** Márpedig, tekintettel arra, hogy ez a helyettesíthetőség a fogyasztóvédelem biztosítását szolgálja azáltal, hogy védi a fogyasztó érdekeit a szóban forgó szerződés teljes érvénytelenségének megállapításából eredő esetleges hátrányos következményektől, meg kell állapítani, hogy e következményeket szükségszerűen a jogvita időpontjában fennálló vagy előre látható körülmények alapján kell értékelni.

[148] **51** A fogyasztó védelme ugyanis csak akkor biztosítható, ha a valós, és így fennálló érdekeit veszik figyelembe, nem pedig a szóban forgó szerződés megkötésének időpontjában fennálló körülmények között meglevő érdekeit, amint arra lényegében a főtanácsnok az indítványának 62. és 63. pontjában szintén rámutatott. Hasonlóképpen, azok a következmények, amelyekkel szemben az érdekeit védeni kell, amennyiben a nemzeti bíróság e szerződés érvénytelenségét állapítja meg, a jogvita időpontjában fennálló vagy előre látható körülmények között valóban bekövetkező következmények, nem pedig azok a következmények, amelyek - az említett szerződés megkötésének időpontjára vetítve - a szerződés érvénytelenségének megállapításából erednek.

[149] **53** Másodsorban, ami a fogyasztó erre vonatkozóan kinyilvánított akaratának tulajdonított jelentőséget illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróság azon kötelezettségével kapcsolatban, hogy a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésével összhangban szükség esetén hivatalból mellőzze a tisztességtelen feltételeket, a Bíróság már pontosította, hogy a nemzeti bíróság nem köteles arra, hogy mellőzze a szóban forgó feltétel alkalmazását, amennyiben a fogyasztó, miután a nemzeti bíróság megfelelően tájékoztatta, szabad és világos hozzájárulását adja e feltételhez, illetve kifejezi azon szándékát, hogy nem kíván az ilyen kikötés tisztességtelen jellegére hivatkozni (lásd ebben az értelemben: 2013. február 21-i Banif Plus Bank ítélet, C-472/11, EU:C:2013:88, 23., 27. és 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[150] **54** Így a 93/13 irányelv nem megy el addig, hogy kötelezővé tegye az irányelv által a fogyasztók javára bevezetett, az eladók vagy szolgáltatók által alkalmazott tisztességtelen feltételekkel szembeni védelem rendszerét. Következésképpen, amennyiben a fogyasztó úgy dönt, hogy nem hivatkozik e védelmi rendszerre, az nem alkalmazandó.

[151] **55** Ennek megfelelően, mivel az említett tisztességtelen feltételekkel szembeni védelmi rendszer nem alkalmazandó, amennyiben a fogyasztó azt ellenzi, a fogyasztónak még inkább joga van arra, hogy lemondjon arról, hogy - ugyanezen rendszert alkalmazva - védelemben részesüljön a szerződés teljes érvénytelenségének megállapításából eredő hátrányos következményekkel szemben, amennyiben e védelemre nem kíván hivatkozni.

[152] **56** A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egyrészt a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása következtében a fogyasztó helyzetére gyakorolt, a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletben (C-26/13, EU:C:2014:282) említett következményeket a jogvita időpontjában fennálló vagy előre látható körülményekre tekintettel kell értékelni, másrészt pedig, hogy ezen értékelés szempontjából a fogyasztó e tekintetben kinyilvánított szándéka döntő jelentőséggel bír.

[153] **Az EUB C-932/19. sz. ítélet**

[154] **48** Ezenkívül a Bíróság analóg módon úgy ítélte meg, hogy amennyiben a tisztességtelen kikötésekkel szembeni védelem említett rendszere nem alkalmazható olyan esetben, ha a fogyasztó tiltakozik ellene, a fogyasztónak ahhoz még inkább joga van, hogy tiltakozzon az ugyanezen rendszer alapján a szerződés egészének érvénytelenné nyilvánítása által okozott káros következményekkel szembeni védelem ellen, amennyiben e védelemre nem kíván hivatkozni a 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítéletben (C-26/13, EU:C:2014:282) említett körülmények között, mégpedig abban az esetben, ha a tisztességtelen kikötés elhagyása a bíróságot arra kötelezné, hogy e szerződést egészében érvénytelenítse, ezzel pedig a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, és ily módon a fogyasztót büntetné (lásd ebben az értelemben: 2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 46-48., 55. és 56. pont).

[155] **49** Ugyanakkor, ami azon szempontokat illeti, amelyek lehetővé teszik annak értékelését, hogy valamely szerződés teljesíthető-e a tisztességtelen kikötések nélkül, továbbá az uniós jog által kijelölt azon korlátokat illetően, amelyeket a tagállamok e tekintetben kötelesek tiszteletben tartani, a Bíróság pontosította, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése nem értelmezhető úgy, hogy az említett értékelés során az eljáró bíróság kizárólag arra támaszkodhat, hogy a szóban forgó szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása a fogyasztó számára esetleg kedvező. Egy konkrét helyzetben főszabály szerint a nemzeti jog által előírt szempontokra tekintettel kell megvizsgálni azon szerződés fennmaradásának lehetőségét, amelynek egyes kikötéseit semmisnek nyilvánították, és a Bíróság által alkalmazott objektív megközelítésnek megfelelően nem megengedhető, hogy a szerződő felek valamelyikének helyzetét a nemzeti jogban a szerződés jövője szabályozásában meghatározó szempontnak tekintsék (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 32. és 33. pont; 2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 40. és 41. pont; 2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 56., 83. és 90. pont).

[156] **50** Így az érintett fogyasztó által kifejezett szándék nem élvezhet elsőbbséget az eljáró bíróság önálló jogkörébe tartozó azon kérdés megítélésénél, hogy a releváns nemzeti jogszabályban előírt intézkedések megtétele lehetővé teszi-e azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

[157] **Az EUB C-19/20. sz. ítélet**

[158] **46** Ebben az összefüggésben hangsúlyozni kell, hogy a fogyasztó hatékony védelemhez való joga magában foglalja azt a jogosultságát is, hogy a jogai érvényesítéséről lemondjon, ezért adott esetben figyelembe kell venni a fogyasztó által kifejezett szándékot, amikor a tisztességtelen feltétel kötelező ereje hiányának tudatában ez utóbbi mégis kijelenti, hogy tiltakozik ennek mellőzése ellen, ezáltal szabad és tájékozott hozzájárulását adja a kérdéses feltételhez (2020. július 9-i Ibercaja Banco ítélet, C-452/18, EU:C:2020:536, 25. pont).

[159] **91** Ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő feltétel tisztességtelen jellegét megállapító nemzeti bíróság feladata, hogy - függetlenül attól, hogy a fogyasztót jogi képviselő képviseli - tájékoztassa a fogyasztót az ilyen szerződés semmisségéhez fűződő jogkövetkezményekről.

[160] **92** E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a szerződési feltétel tisztességtelen jellegét megállapító és abból eredő jogkövetkezmények alkalmazására köteles nemzeti bíróságnak tiszteletben kell tartania a jogalanyok uniós jogból származó jogainak az

Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelmére vonatkozó követelményeket. E követelmények között szerepel a kontradiktórius eljárás elve, amely a védelemhez való jog része, és többek között akkor is köti a bíróságot, ha az hivatalból felhozott indok alapján bírálja el a jogvitát (2013. február 21-i Banif Plus Bank ítélet, C-472/11, EU:C:2013:88, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[161] **93** A Bíróság továbbá kimondta, hogy ha a nemzeti bíróság, amely a rendelkezésére álló tényállási és jogi elemek alapján megállapította, hogy egy adott szerződési feltétel a 93/13 irányelv hatálya alá tartozik, és hogy ez a feltétel tisztességtelennek minősül, főszabály szerint köteles a peres feleket tájékoztatni erről, és felhívni őket arra, hogy a nemzeti eljárásjogi szabályokban erre vonatkozóan előírtak szerint, kontradiktórius eljárásban vitassák meg azokat (2013. február 21-i Banif Plus Bank ítélet, C-472/11, EU:C:2013:88, 30. pont).

[162] **94** Így, mivel az említett tisztességtelen feltételekkel szembeni védelmi rendszer nem alkalmazandó, amennyiben a fogyasztó azt ellenzi, a fogyasztónak még inkább joga van arra, hogy lemondjon arról, hogy - ugyanezen rendszert alkalmazva - védelemben részesüljön a szerződés teljes érvénytelenségének megállapításából eredő hátrányos következményekkel szemben, amennyiben e védelemre nem kíván hivatkozni (2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 55. pont).

[163] **95** Ebben az összefüggésben a fogyasztó, miután a nemzeti bíróság megfelelően tájékoztatta, nem hivatkozhat a szerződési feltétel tisztességtelen és nem kötelező jellegére, és ezáltal szabad és tájékozott hozzájárulást ad a szóban forgó feltételhez (2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 66. pont).

[164] **96** A fentiekből következik, hogy azok az információk, amelyekkel a nemzeti bíróság a nemzeti eljárási szabályok alapján rendelkezhet, annál is inkább fontosak lehetnek, mivel lehetővé teszik a fogyasztó számára annak eldöntését, hogy le kíván-e mondani a 93/13 irányelvben foglaltak szerint számára biztosított védelemről.

[165] **97** Márpedig annak érdekében, hogy a fogyasztó szabad és tájékozott hozzájárulását adhassa, a nemzeti bíróságnak a nemzeti eljárási szabályok keretein belül, a méltányosság polgári eljárásokban érvényesülő elvére tekintettel - függetlenül attól, hogy a feleket jogi képviselő képviseli-e - objektíven és kimerítő jelleggel ismertetnie kell a felek számára a tisztességtelen feltétel eltörléséhez fűződő jogkövetkezményeket.

[166] **98** Az ilyen tájékoztatás különösen akkor fontos, ha a tisztességtelen feltétel alkalmazásának mellőzése a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezheti, és a fogyasztóval szemben adott esetben visszatérítési követelést támaszthatnak, ahogyan azt az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróság is kilátásba helyezi.

[167] **99** A fenti megfontolások összességére tekintettel az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő feltétel tisztességtelen jellegét megállapító nemzeti bíróság feladata, hogy a nemzeti eljárási szabályok keretein belül, kontradiktórius vitát követően a fogyasztót - függetlenül attól, hogy azt jogi képviselő képviseli-e - tájékoztassa az ilyen szerződés semmissé nyilvánításához fűződő jogkövetkezményekről.

[168] **Az EUB C-472/20. sz. ítélet**

[169] **41** A Bíróság ítélkezési gyakorlatából kétségkívül kitűnik, hogy ha a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződést főszabály szerint teljes egészében semmissé kellene nyilvánítani azt követően, hogy a nemzeti bíróság valamely tisztességtelen szerződési feltétel kihagyása mellett döntött, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az, ha a nemzeti bíróság a szerződések jogára vonatkozó elvek alkalmazásával a tisztességtelen feltételt akként hagyja ki, hogy azt a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesíti olyan helyzetekben, amelyekben a tisztességtelen feltétel érvénytelenségének

kimondása miatt a bíróságnak a teljes szerződés semmisségét kellene megállapítania, és így a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, vagyis ezáltal még a fogyasztó járna rosszabbul (2020. március 3-iGómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[170] **Az EUB C-705/21. sz. ítélet**

[171] **42** Másodszor, az ítélkezési gyakorlatból mindazonáltal kitűnik, hogy amennyiben - mint a jelen ügyben is - a szóban forgó kölcsönszerződést a tisztességtelen feltétel elhagyását követően teljes egészében meg kell semmisíteni, az ilyen feltétel kivételesen törölhető és helyettesíthető a nemzeti jog valamely diszpozitív, vagy a felek egyetértése esetén alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezéssel. Ez a lehetőség azokra az esetekre korlátozódik, amelyekben a teljes szerződés semmisségének megállapítása a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, úgy, hogy ezáltal még a fogyasztó járna rosszabbul (lásd ebben az értelemben: 2022. március 31-iLombard Lízing ítélet, C-472/20, EU:C:2022:242, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[172] **44** Ennek keretében arra is rá kell mutatni, hogy amennyiben a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó kölcsönszerződés semmissé nyilvánítása folytán a jelen ítélet 42. pontjában említett ítélkezési gyakorlat értelmében a fogyasztó rosszabbul járna, az érintett tisztességtelen feltételnek a nemzeti jog diszpozitív rendelkezéseivel való helyettesítése nem az egyetlen olyan következmény, amely összeegyeztethető a 93/13 irányelvvel (lásd ebben az értelemben: 2020. november 25-iBanca B. ítélet, C-269/19, EU:C:2020:954, 39. és 40. pont).

[173] **Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének indokai:**

[174] EUB C-932/19. számú ügyben hozott ítéletét követően is fenntartották a fogyasztók az álláspontjukat arra, hogy joguk van a DH törvények biztosította védelemről lemondani, mivel a DH törvények biztosította védelem csak kivételes lehetőség. A nemzeti bíróságnak teljes vizsgálatot kell lefolytatnia, ennek során a fogyasztókat tájékoztatni kell az EUB C-19/20. ítélet 46., 94 és 97. pontjai értelmében és nyilatkoztatni kell a feleket, hogy a szerződést a maradék tartalommal fent kívánják-e tartani, vagy van-e közös megállapodásuk a kieső tartalom behelyettesítésére. Ezek hiányában nyilatkoztatni kell a fogyasztót arról, hogy tiltakozik-e a szerződés teljes érvénytelenségének megállapításából származó különösen káros következmények elleni védelemmel szemben (C-26/13., C-260/17.). A tájékoztatást követően a fogyasztók akként nyilatkoznak, hogy tiltakoznak a DH törvények alkalmazásával szemben, azok félretételét kérik, mivel nem érik őket különösen káros következmények az eredeti állapot helyreállításával. Az Irányelvben foglalt fogyasztóvédelmi szabályról nem kívánnak ezzel lemondani, csak a DH törvények alkalmazásáról. A fogyasztók többek között arra is hivatkoznak, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése és 7. cikke alapján csak kivételesen, a szerződés egészének érvénytelenségét eredményező tisztességtelen szerződési feltétel esetében van lehetőség a behelyettesítésre és csak akkor, ha a szerződés egészének következtében a fogyasztókat különösen káros következmények érnék, ezzel pedig a fogyasztót a védelmi céllal ellentétben büntetnék. A fogyasztó kinyilvánított akarata döntő jelentőségű, ugyanis lemondhat arról, hogy védelemben részesüljön a szerződés teljes érvénytelenségének megállapításából eredő hátrányos következményekkel szemben.

[175] A nemzeti bíróságok – a felek visszajelzései alapján – a tájékoztatást a perben kiadott tájékoztatáshoz hasonló tartalommal adják ki.

[176] Az EUB ítéletek kétféle értelmezése alakult ki. A fogyasztók nyilatkozata és a lefolytatott vizsgálat alapján született olyan ítélet is, amely a fogyasztó – perbelivel egyező – keresetének és jogi érvelésének helyt adva a bank alperest kötelezte a túlfizetés megfizetésére, megállapítva, hogy a fogyasztói devizaszerződés érvénytelen, semmis.

[177] Ez az álláspont az Európai Unió Bizottságának a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13. EGK irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatásról szóló 2019/C-323/04. számú közleményének a 4.3.1-2. pontban foglaltakból is levezethető.

[178] A 4.3.2. pontban a bizottság kifejtette, hogy „a szerződés semmissé nyilvánítása hátrányosan érintheti a fogyasztót, például azzal a következménnyel járhat, hogy a meghatározott részletek helyett azonnal vissza kell fizetni a teljes kölcsönt, ami ellentétes lehet a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv révén elérni kívánt védelemmel. Ezért a bíróság elismerte, hogy kivételes esetekben és bizonyos feltételek mellett a szerződés semmisségének elkerülése érdekében a nemzeti bíróságok helyettesíthetnek egy tisztességtelen szerződési feltételt a nemzeti jog egy diszpozitív rendelkezésével. Egy olyan ügy tekintetében, amelyben egy diszpozitív rendelkezés alkalmazásával elkerülték, hogy az átváltási mechanizmus tisztességtelensége okán egy devizához kötött kölcsönszerződést semmissé nyilvánítsanak a bíróság az alábbiakat mondta ki:

[179] „80. Ebből mindazonáltal nem következik, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétes lenne az, hogy a nemzeti bíróság a szerződési jog elveit alkalmazva a tisztességtelen feltételt – a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesítve azt – elhagyja.

[180] 81. Éppen ellenkezőleg a tisztességtelen feltétel ilyen, a 93/13 irányelv 13. preambulum bekezdése értelmében tisztességtelen feltételeket feltehetően nem tartalmazó rendelkezéssel való helyettesítését teljes mértékben igazolják a 93/13 irányelv célkitűzései, mivel az azt eredményezi, hogy a szerződés a III/2. pont kikötés elhagyása ellenére továbbra is fennmaradthat és továbbra is kötelező lehet a felekre nézve." [C-26/13. számú Kásler ügy 80-81. pontjai]

[181] A bíróság kifejtette továbbá, hogy a szerződés érvénytelenítése következtében a fogyasztót érő különösen káros következmények okán a tisztességtelen szerződési feltétel elhagyásából eredő visszatartó erő veszélybe kerülhetne. [C-26/13. számú Kásler ügy 83. pontja] Ennél fogva az eddigi ítélkezési gyakorlatnak megfelelően [C-26/13. számú Kásler ügy 85. pontja, C-482/13., C-484/13., C-485/13., C-487/13. számú egyesített ügyek 33. pontjában, a C-96/16, C-94/17. számú egyesített ügyek 74. pontjában, valamint a C-70/17. és C-179/17. számú egyesített ügyek 56-63. pontjában meghatározott alapelveket a bíróság megerősítette] egy tisztességtelen szerződési feltételnek a nemzeti jog kiegészítő szabályaival való helyettesítése előtt a nemzeti bíróságoknak értékelniük kell az alábbiakat:

[182] - objektív módon vizsgálva egy tisztességtelen szerződési feltétel elhagyása ellenkező esetben a szerződés egészének semmisségét eredményezné-e,

[183] - és ennek következtében a fogyasztókat különösen káros következmények érnék-e [a bíróság kihangsúlyozta azt a feltételt, hogy a következményeknek különösen károsnak kell lenniük a fogyasztóra nézve oly mértékben, hogy az utóbbit büntessék (C-118/17. számú Dunai ügy 54. pontja, a C-96/16. és C-94/17. számú ügyek 74. pontja, a C-51/17. számú ügy 61. pontja) vagy ellentétesek legyenek a fogyasztó érdekeivel (Dunai ügy 55. pontja)] a nemzeti jog valamennyi vonatkozó rendelkezésének, többek között az eljárási szabályoknak a fényében."

[184] Ugyanebben a pontban a bizottság azt is kifejtette, hogy „a fogyasztót érő különösen káros következmények értékelésekor a nemzeti bíróságoknak figyelembe kell venniük a fogyasztó abban az időpontban fennálló érdekeit, amikor a kérdés a nemzeti bíróság elé kerül [a főtanácsnok 2019. május 14-i indítványa a C-260/18-as ügy 60. pontjában. Ezt külön kell választani a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének 3. cikk (1) bekezdése szerinti bekezdésétől, amely a szerződés megkötésekor fennálló körülményeket veszi figyelembe.] Azoknak az eseteknek a tekintetében, amikor egy tisztességtelen szerződési feltétel egyhagyása után a szerződés érvényben tartása jogilag nem lehetséges és a szerződés érvényben tartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel a bíróság kimondta, hogy a nemzeti

bíróságok érvénytelenné nyilváníthatják a szerződést. [C-118/17. számú Dunai ügy 55. pontja] Ilyen esetekben a nemzeti jog nem akadályozhatja meg a fogyasztókat abban, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a szerződés semmisségére hivatkozzanak [C-118/17. számú Dunai ügy 51-55. pontja]. Mindeddig a bíróság nem hozott kifejezett döntést arra vonatkozóan, hogy a fogyasztó szerződés semmissé nyilvánításához fűződő érdekének megállapításakor a nemzeti bíróságnak kizárólag objektív kritériumokat kell-e figyelembe vennie vagy inkább az eljárás keretében a fogyasztó által megfogalmazott preferenciát kell-e szem előtt tartania. Mindazonáltal jó érvek szólnak a fogyasztó preferenciájának tiszteletben tartása mellett, figyelembe véve, hogy a bírósági eljárásban a fogyasztó ragaszkodhat, ahhoz a tényhez, hogy tisztességtelen feltételt alkalmaznak."

[185] A bizottság a 4.3.1. pontban kifejtette, hogy „a 6. cikk (1) bekezdésének értelmében azokban az esetekben, amikor a tisztességtelen szerződési feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, akkor a szerződés többi része továbbra is köti a feleket, ha a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető. A bíróság [például a C-26/13. számú Kásler ügyben] több ízben is hangsúlyozta, hogy a „[...] a 93/13. irányelv 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően a tisztességtelen szerződési feltétel tárgyában eljáró nemzeti bíróság csupán arra köteles, hogy a feltétel alkalmazásától eltekintsen, annak érdekében, hogy az ne váltson ki kötelező joghatásokat a fogyasztó vonatkozásában, de nem jogosult arra, hogy a feltétel tartalmát módosítsa. E szerződésnek ugyanis fő szabály szerint úgy kell fennmaradnia, hogy csak az említett feltétel elhagyása tekintetében módosuljon, ha a belső jogszabályok értelmében a szerződés jogilag ilyen módon fennmaradhat. [...] [C-421/14. számú ügy 71. pontja]"

[186] A bizottság ugyanezen pontban kifejtette, hogy „az elv, mi szerint a nemzeti bíróságok nem módosíthatják a tisztességtelen szerződési feltételeket, minden esetben alkalmazandó, függetlenül attól, hogy a tisztességtelen jelleget a fogyasztó vetette fel vagy vizsgálata hivatalból történik."

[187] Az ezzel ellentétes értelmezés abból indul ki, hogy az EUB több előzetes döntésében a C-483/16., a C-118/17. és a C-932/19. számú ügyekben is vizsgálta, hogy a deviza alapú kölcsön folyósításánál és törlesztésénél eltérő vételi és eladási árfolyam alkalmazását kikötő egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen szerződéses kikötéseknek a DH1. törvény 3.§ (2) bekezdése szerint az MNB hivatalos deviza átváltási árfolyamával történő helyettesítése ellentétes-e a 93/13. EGK irányelv rendelkezéseivel. Ezen álláspont szerint az EUB ezen határozatainak rendelkezései és indokai alapján megállapítható, hogy az EUB a vételi és eladási árfolyam alkalmazását előíró szerződéses kikötéseknek DH1. törvény 3.§ (2) bekezdése által az MNB középárfolyamon történő átszámítással való helyettesítését nem ítélte az Irányelv 6. és 7. cikkével ellentétesnek. Ez alól egyetlen kivételt állapított meg: azt az esetet, amikor a középárfolyam alkalmazásával nem hozható olyan helyzetbe a fogyasztó, amilyenben a tisztességtelen kikötés (árfolyamrés) alkalmazása hiányában lett volna. Vagyis nem abba a helyzetbe kell hozni a fogyasztót, amelyben a kölcsönszerződés megkötésének hiányában lett volna. Az árfolyamrés alkalmazásának hatása a deviza alapú kölcsönszerződésekben az volt, hogy a fogyasztó forintban fennálló visszafizetési kötelezettségét megnövelte a hitelező pénzintézet által törlesztésenként egyoldalúan és valós korlátozás nélkül meghatározható összeggel, a banki vételi és eladási árfolyam különbözetével. A DH1. törvény 3.§ (2) bekezdése és ehhez kapcsolódóan a DH2. törvény szerint elvégzendő elszámolás ezen plusz törlesztési kötelezettséget visszamenőlegesen megszüntette és kötelezte a hitelezőket vagy a jogutódaikat az ezen alapuló fogyasztói túlfizetés visszatérítésére. Ezen értelmezés szerint nincs akadálya annak, hogy a fogyasztók olyan helyzetbe kerüljenek, mintha a kölcsönszerződés nem tartalmazott volna az árfolyamrésre vonatkozó kikötést, hanem

kizárólag a kölcsöntartozás devizában történő nyilvántartásáról vagy e mellett annak forintban, MNB középárfolyamon való törlesztéséről rendelkezett volna. Ebből arra a következtetésre jutottak, hogy a kölcsönszerződés teljes érvénytelensége az árfolyamrésre vonatkozó kikötések tisztességtelensége folytán nem állapítható meg, mivel azok csak a szerződés részleges érvénytelenségét okozták, amelyet a jogalkotó a DH1. és DH2. törvényekkel orvosolt.

[188] Az előzőekben kifejtett eltérő jogértelmezések okán felmerült, hogy a nemzeti bíróság jogosult-e lefolytatni annak vizsgálatát, hogy egy tisztességtelen szerződési feltétel elhagyása a szerződés egészének semmisségét eredményezi-e? Jogosult-e annak vizsgálatára, hogy ennek következtében a fogyasztókat különösen káros következmények érik-e? Ezen vizsgálat lefolytatásához jogosult-e beszerezni a fogyasztó nyilatkozatát a DH törvények alkalmazásával kapcsolatosan? Mely tartalommal köteles a bíróság a fogyasztót tájékoztatni?

[189] A bíróság úgy értelmezi, hogy csak akkor nyílik meg a fentiek szerinti vizsgálat lehetősége a bíróság számára, amennyiben a DH törvények alkalmazását félre teszi. A DH törvények alkalmazása mellett a vizsgálat lefolytatására a bíróság nem lát lehetőséget.

[190] Amennyiben a fogyasztók a bíróság tájékoztatását követően a DH törvények biztosította kivételes védelemről le kívánnak mondani, úgy felmerült a kérdés, amelynek megválaszolása jelen kereset elbírálásához szükséges, hogy a bíróság megsérti-e az Irányelvben foglaltakat, ha a fogyasztó kinyilvánított akarata ellenére a DH törvényeket alkalmazva bírálja el a keresetet és nem folytatja le a fogyasztó szándéka szerinti vizsgálatot arra vonatkozóan, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel elhagyása a szerződés egészének a semmisségét eredményezi-e, illetve, hogy ennek következtében a fogyasztókat különösen káros következmények érik-e.

[191] Az EUB vonatkozó ítéleteit az előzőekben ismertetett mindkét gyakorlat úgy értelmezi, hogy az abban kifejtettek az álláspontjukat támasztják alá, ezért felmerült a bíróságban az EUB idézett ítéleteivel kapcsolatos helyes értelmezés kérdése is, amely szorosan kapcsolódik a rendelkező részben megfogalmazott kérdéshez, amelyre az EUB rendelkezik hatáskörrel az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 267. cikk b) pontja alapján.

[192] Mindezek alapján a bíróság az EUMSZ 267. cikke és a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 130. § (1) bekezdése alapján az EUB előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezi a rendelkező részben megfogalmazott kérdésre vonatkozóan.

[193] A bíróság a Pp. 126. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárását felfüggesztette. A végzéssel szemben a Pp. 128. § (5) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek.

Esztergom, 2025. december 18.

dr. Ristyák Dóra sk.
bíró

A kiadmány hiteléül:
Kiadó: